

A kulcs Jézus életéhez

(Márk 1,9-11)

„Megkeresztelkedése”, helyesebben *alámerítettése* Keresztelő János által a Jordánban (Mk 1,9-11; Mt 3, 13–17; Lk 3,21-22): *ez a központi jelentőségű esemény Jézus életében.* Önmagában véve nehezen értelmezhető esemény, tartalmát és jelentőségét illetően egyaránt; előzményeivel és következményeivel együtt azonban kölcsönösen feltételezik, és egyúttal magyarázzák egymást.

E központi eseménynek *két fő előzményét kell megemlítenünk.*

Az egyik: Keresztelő János igehirdetése. Ha ez nem történt volna meg, és ha nem az lett volna a tartalma, ami, akkor talán sosem következett volna be Jézus „megkeresztelkedése” (s még merészebb feltételezéssel: talán maga a „Jézus-esemény” sem). János igehirdetésének tartalmát így lehetne röviden összefoglalni: Isten igazságos bíró, akinek fogytán a türelme; hamarosan eljön rendet csinálni: a jókat „csűrbe gyűjti”, a gonoszokat „olthatatlan tűzbe veti”; csak az menekülhet meg, aki megvallja bűneit, alámerítkezik nála a Jordánban, és „jó gyümölcsöket terem”; tétozásra nincs idő, „a fejsze már a fák gyökerére tétetett”...

A másik: Jézus istenkeresése. Hajlandó volt mintegy 150 kilométert gyalogolni, hogy meghallgathasson egy híres prédikátort; vagyis szerény volt, kész volt tanulni. Elhitte, amit János a haragos bíróról tanított. Különben miért vágyakozott volna az alámerítésre, és ezzel arra, hogy megszabaduljon bűneitől és a fenyegető rettenetes büntetéstől? – Persze buzgó keresztények ezt már az első-második generációban lehetetlennek tartották, ki is javították szépen (számunkra elérhető legősibb) Márk-szöveget, mint Máté is az idézett szakaszban. Ha valóban úgy történt volna, ahogy Máté leírja, akkor ez azt jelentené, hogy Jézus hazugsággal kezdte volna működését, azaz úgy tett volna, mintha szüksége lett volna az alámerítésre, holott nem volt.

Gromon András

Vázlatok Jézus arcképéhez

I. rész

E két tevékenység, irányultság, törekvés találkozásából jött létre aztán a szóban forgó, központi jelentőségű esemény, amelyet most szemügyre akarunk venni, s amelynek lényege nem az, ami Jézussal, hanem ami Jézusban történt (s amit később elmesélhetett bizalmas tanítványainak, például Péternek, aki továbbadhatta Márknak...).

Mi is történt akkor és ott a Jordánban?

János alámerítette Jézust a vízbe, amely így ellepte őt. Talán túlságosan is erőteljesen merítette bele, ösztönösen megérezve esetleg, hogy Jézusban a bűnbánat valódi készsége mellett némi kétely is munkál: Valóban Istennek tetszővé tesz-e az alámerítés? Mindenesetre Jézus talán közel járt a fulladáshoz – fizikailag, vagy gondolatilag.

Azután kiemelkedett a vízből, és végre ismét tudott lélegezni. Összevén ennyi, ami eseményszerűen történt, ami Jézussal történt; a lényeg az, ami ezután (vagy ezzel egyidejűleg) történt Jézusban:

Először is, hogy „*megnyílt az ég*”. Nem kell fizikai, vagy valami ködös-misztikus jelenségre gondolni. Az ókori elképzelés szerint az eget hétszerez kristályburok választja el a földtől, magyarul: Isten és az ember között válaszfal van. Ez a válaszfal omlott le Jézusban: a távoli Isten, aki után keresésében tapogatózott, egyszerűen közelivé, sőt jelenvalóvá lett, mégpedig magában ebben a tapasztalatban, „élményben”: „Nem igaz, hogy Isten el akarja pusztítani a bűnösöket; Isten nem akarta, nem akarja, hogy megfulladjak; Isten azt akarja, hogy éljek, hogy mindenki éljen: adja nekem és mindenkinek adja a levegőt, a teremtő, életet adó lélegzetet, a Pneumát...” A harmadik személyű Isten (Ő) itt második személyű (Te) lett: személyes valóság. (Máté e tekintetben is „kijavítja” Márkot, „Te vagy az én szeretett fiam” helyett „Ez az én szeretett fiam”-ot írván.)

Azután „*látta...*” Mit látott? Ha alaposan megnézzük a szöveget, akkor azt kell mondanunk: semmit. Nem látta Istent, nem látott mennyei

trónt, angyalokat, szeráfokat, túlvilági életképeket... Azt „*látta*” csak, hogy „*a Lélek leszáll (lejön)*”. De mi ez a „Lélek”? Hiszen az eredetinek tekinthető Márk-szövegben nincs ott, hogy „Isten Lelke” vagy a „Szent Lélek”, csak annyi: a Pneuma. Ez a kifejezés viszont a Teremtés könyvének első lapjait idézi föl, nevezetesen amikor azt olvassuk, hogy „Isten belehelte Ádámba a Pneumát” (1Móz 2,7). A Pneuma ennek alapján a Teremtő életereje, „lélegzete”, „lehelte”, amely „*ott lebegett a vizek fölött*” (1Móz 1,2); ahogy a 104. zsoltár (30. v.) is mondja: „*Kiküldöd lélegzetedet, hogy élőlényeket teremts, és megújítsd a föld színét.*” Ezt az isteni Lélegzetet, Pneumát és annak „leszállását” azonban Jézus nem láthatta, hanem csak tapasztalhatta, érezhette. Hogyan? Egyszerűen azzal, hogy felmerülve a vízből, ismét tudott lélegezni: beszívhatta az *életadó, teremtő* levegőt! Tapasztalhatta, hogy *beléhatol* a Pneuma, mint egykor Ádámba (Mk: *eisz auton*, amit Máté és Lukács evangélista megint „kijavít”: *ep`auton, rászáll*)! Mégpedig „galambként” (nem pedig „galamb képében”, „galambhoz hasonló testi alakban”), azaz enyhén, szelíden, békésen, mint az a galamb, amelyik az életet jelképező olajágot vitte el Noénak a vízözön után (1Móz 8,11) – vagyis nem viharosan, vadul, pusztítóan, ahogy János prédikálta.

Jézus tehát fizikailag nem látott semmit (Keresztelő János még kevésbé), ami azért egy „prófétai elhívás” történetében mégiscsak furcsa (vö. Izajás vagy Ezekiel meghívásának történetével). A „látta” azt jelenti: meglátta, fölismerte, rádöbbedt, *megvilágosodott számára.* Micsoda? Az, hogy nincs válaszfal Isten és ember között (legalábbis abban az értelemben, hogy Isten nem veszi körül magát válaszfallal), Isten közel van, jelen van, továbbá hogy Isten nem olyan, amilyenek János hirdette: nem akarja elpusztítani a bűnösöket (sem), mert Ő az Élet és a Szeretet Istene.

Ezt „*hallotta*” is Jézus: „Te vagy az én szeretett fiam, akiben kedvem te-

lik.” Hogyan hallotta? Fizikai hallással? Héberül? Arámul? Nem, hanem „a szív hallásával”. A szív bizonyosságának „hangját” hallotta, mint a csecsemő: „Ez az én Anyukám, aki nagyon kedvel engem, és gondoskodik rólam!” – Ez minden. És ez tényleg minden! Tehát ahogy semmi prófétait nem látott, úgy semmi prófétait nem is hallott: szó sincs semmiféle felhatalmazásról vagy küldésről, hogy ezt vagy azt hirdesse vagy tegye! (Később szabadon dönt majd arról, hogy mit fog tenni, vö. Mt 11,27d.)

Lássuk ezek után az esemény következményeit, azokat a következményeket, amelyek Jézus minden későbbi meghatározó istenélményéből fakadtak.

Mielőtt azonban ezeket számba vennénk, **vessünk egy pillantást az eseményt és a következményeket összekötő kapcsolatra**, azaz a pusztai számvetésre, hagyományos nevén Jézus megkísértésére (Mk 1,12-13; Mt 4,1-11; Lk 4,1-12). Jézus nem volt „habókos”, mielőtt Jánoshoz ment, és sorsfordító élménye után sem vált (vallási) rajongóvá: megmaradt normális embernek. Ennek jele az is, hogy „nem bízta el magát”, nem gondolta, hogy elmúlt a kérdések ideje, és már csak a kinyilatkoztatásnak van helye. Ellenkezőleg. Kiment a pusztába (az Istennel találkozás „hagyományos” helyére), mérlegre tette önmagát, mérlegre tette az élményét: Valóban átélte-e mindazt, amit, vagy csak hallucinált? Azonosul-e azzal, amit tapasztalt, vagy elveti? Ha azonosul, mi következik abból?

Lássuk most már valóban a következőket!

Feltétlen gyermeki bizalom Istenben. Ahogy a csecsemő bízik anyjában. Honnan tudjuk ezt? Onnan, hogy ebben foglalta össze üzenetét, amikor nyilvánosan fellépett (Mk 1,15: „Bízzatok...” – nem pedig a megszokott téves fordításban: „Higgyetek...”), és később is folytonosan erre biztatott (példabeszéd a mezők liliomairól, gyógyítások: Kicsiny bizalmúak... Bízatok...). Ez volt az ő válasza, ha úgy tetszik: viszontajándéka Isten szerető megnyilatkozására. Ez a feltétlen bizalom az Újszövetség nyelvén: *πισztisz*, közzismert, de sajnos nagyon rossz fordításban: a „hit”, amellyel tehát *nem* Isten ajándékozza meg az embert, hanem az ember ajándékozhatja meg Istent (hiszen a bizalom a saját döntésükből fakadó odafordulás, saját döntésünket pedig Isten nem ajándékozhatja nekünk: ez abszurd ellentmondás lenne...).

A jó hír hirdetése (az elveszetteknek). Isten nem kényszerítette erre, még csak megbízást sem adott neki rá! Jézus érezte úgy: Isten jóságáról bizonyosságot kell tennie az emberek számára (akik tévedésben élnek: Istent korrekt, haragos bírónak tartják és félnek tőle), és szabadon úgy döntött, meg is teszi (Mt 11,27d). Ez lett élete egyik fő mozgatója és egyúttal tartalma is: hirdetni az Isten jóságáról szóló ígét (és az ebből fakadó következtetéseket).

Másokért odaáldozott élet. Jézus nemcsak beszélt: föllépésétől kezdve megszűnt létezni önmaga számára, nem voltak többé magán-ügyei és nem volt többé magán-élete; önzetlen, csak másokért élő emberré vált: élete szemléltető ábra volt a tanításához; ez a szemléltetés, Isten jóságának cselekedetekkel való bemutatása, „bizonyítása” lett életének másik fő mozgatója és egyúttal tartalma.

Gyermekien könnyed, gondtalan életstílus. Csak néhány példa: a megélhetés miatti gond elvetése (Mt 6, 25-33), a betegséggel kapcsolatos szorongások feloldódása (Mk 5,35), a természeti csapásoktól való félelem elvetése (Mk 4,35-40), a vallási előírások szabad kezelése (Mk 2,18-19), az emberektől való félelem legyőzése (Lk 12,6-7), a halálfélelem feloldása (Lk 7,11-17; Jn 11,38-44). Mindez azt mutatja: Jézus megszabadult a „Jaj, mi lesz, ha...?” görcsétől.

Maximális követelmények: Legyetek tökéletesek (egészek, teljesek), mint mennyei Atyátok (Mt 5,48), szeressetek úgy, mint Isten (Lk 15,11-32: a tékozló fiú története), még ellenségeiteket is (Mt 5,44-45)! Természetesen számtalan konkrét eseten, pl. az adópénz kapcsán (Mk 12,17) mutatta meg, mit jelent ez a „maximalizmus”.

Alámerülés a szenvedésbe. Kiteszi magát a meg nem értésnek, a fizikai és szellemi otthontalanságnak, az üldöztetésnek, a közvetlen életveszélynek, s végül önként

belemerül a kínszenvedésbe, amelyet teljes elhagyatottság kísér.

A Jordánban, alámerítésekor szerzett istentapasztalat nélkül mindezek nem lettek volna lehetségesek, és megfordítva: mindezek magyarázzák meg, bontják ki, mi is történt tulajdonképpen a Jordánban.

Persze lehet, hogy egy effajta élményt nem is lenne szabad analizálni („szétszedni”), és ezzel talán tönkretenni, megsemmisíteni, mint ahogy nincs értelme analizálni Mona Lisa mosolyát vagy egy szerelmi vallo-mást (hiszen mi más volt Isten szava: „Te vagy az én szeretett [régii fordításokban: szerelmes] fiam...”, illetve Jézusnak erre egész életével adott válasza?). Annál is kevésbé, mivel azt, hogy mi történt voltaképpen a Jordánban, **úgyis csak az fogja érteni** a szó igazi értelmében, **aki ugyanazt átélte** (mint azt az érzést, amely arra a mosolyra ihlette Mona Lisát, mint egy szerelmet vagy szerelmi vallo-mást). Hogy ezt kisebb vagy nagyobb intenzitással átélje, arra **lehetősége és esélye is van bárkinek** – aki ugyanolyan szerényen keresi Istent, mint Jézus, aki ugyanúgy egy lapra tesz föl mindent, mint Jézus, és aki ugyanúgy mindenre elszánt, mint Jézus. Az ilyen emberrel bármikor megeshet, hogy megnyílik neki az ég...

